

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 4.

TH. M. FRIES.

April

1857.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: N. J. ANDERSSON: Om de i Sverige förekommande arter af släktet *Eriophorum* med ett ax. — UTGIFVAREN: Anmärkningar rörande några Svenska arter af släktet *Sparganium*. LITT.-ÖFVERS.: GRENIER et GODRON: Flore de France. Tome troisième. — STENHÄMMAR, Lichenes Sueciæ exsiccati. Ed. II. Fasc. I. STRÖDDA UNDERR: Spridda växtgeogr. bidrag t. Skand. Flora. — *Utricularia ochroleuca* R. Hartm. — Botaniska Reseföreningen. — Annons.

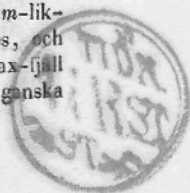
Original-Afhandlingar.

I. Om de i Sverige förekommande arter af släktet *Eriophorum* med ett ax. Af N. J. ANDERSSON.

Ju naturligare ett släkte eller en dess afdelning är och ju fullständigare dess arter blifvit oss bekanta, desto mera synas dessa hvarandra så närstående, att gränserna dem emellan ej sällan blifva svåra att uppdraga; och när märkbarare luckor mellan vissa species visa sig, äro de i rätt många fall antydningar derom, att det ännu fattas något i kännedomen af den fullständiga formseries, hvori man ofta ser hvarje genus uppenbara sig. »In natura non datur saltus.»

Släktet *Eriophorum* sönderfaller (sedan *E. alpinum* blifvit för sina få setæ hypogynæ och afvikande habitus derifrån afskildt, och sedan man troligen derifrån ock måste aflägsna de 2:ne ostindiska arterna*) med spicæ supradecomposito-umbellatæ) uti 2:ne afdelningar, som verkligen i många fall visa ej obetydliga olikheter sins emellan. Den ena af dessa afdel-

*) Jag hyser denna förmodan med anledning af en *Eriophorum*-liknande växt, hvilken jag insamlade i kärren kring Buenos Ayres, och hvilken, med perigonii-bildning af *Eriophorum*, men med ax-fjäll af en *Mariscus*, tillhör, så vidt jag kan se, ett nytt och ganska distinct genus.

ningar, de med ett enda ax i stråets topp och en bladlös slida ungefär vid dess midt: *Eriophora vaginata* Fr., uppföres i våra florer med 3:ne arter: *E. vaginatum*, *E. capitatum* (= *E. Scheuchzeri*) och *E. russeolum*, hvartill komma 2:ne andra, Nord-asiatiska och Nord-amerikanska, angående hvilka jag här nedan skall yttra mig *). Visserligen uttalade *Læsta-*

*) Uti Acta Societatis Scientiarum fennicæ. T. III. fasc. I. p. 1—23 har F. Nylander publicerat en *Eriophori monographia*, åtföljd af tvenne tafvor öfver *E. russeolum* och *E. Höftii* Nyl. De af förf. här omnämnda arter äro följande:

* Lamellulæ calycinæ senæ: 1. *E. alpinum* L.

** Lamellulæ calycinæ crebræ. a) Capitulis solitariis.

I. Radice stolonifera.

2. *E. Scheuchzeri* Hoppe. Culmo solitario, foliis canaliculatis, dorso teretibus, lævissimis, capitulo juniore subglobo, squamis lanceolato-acuminatis, acutis, fuscis, superne anguste albo-marginatis, antheris oblongis.

Var. *Chamissonis* C. A. M. (Cyp. nov. non fl. alt.): capitulo juniore globo-oblongo, lana subrufescente, squamis fuscis, lanceolatis, albo-marginatis, acutis, culmo gracili, foliis canaliculatis, dorso teretibus, lævissimis (Sitka).

3. *E. russeolum* Fr.: culmo tereti, foliis plano-canaliculatis, dorso compressiusculis, lævissimis, capitulo oblongo, squamis fertilibus ovato-lanceolatis, obtusis, fusco-cinereis, margine apiceque hyalinis, lana fulvescente, antheris linearibus.

— *albidum*, culmo gracili elongato, foliis convolutis-subtrigonis, squamis lineari-lanceolatis, lana albida (Ins. Kodjak).

II. Radice cæspitosa.

4. *E. vaginatum* L.: vaginis fibrillosis, culmo tereti, sursum trigono, foliis canaliculato-triquetris, apice compressis scabriusculis, squamis fertilibus ovato-acuminatis, cinereo-hyalinis, capitulo florente oblongo, lana argentea.

— *humile* Turcz. (= *E. Chamissonis* C. A. M. fl. alt.): culmis cæspitosis, vaginis fibrillosis, capitulo subsphærico, squamis ovato-lanceolatis, cinereo-pellucidis. (Siberia altaica etc.)

5. *E. Callitrix* Cham.: culmo teretiusculo, foliis canaliculatis, apice compressis, capitulo orbiculari, squamis fertilibus ovato-lanceolatis, obtusiusculis, totis fulgineis opacis. (Fretum Beerlingii).

b) Capitulis pluribus: 6. *E. angustifolium* Roth. 7. *E. latifolium* Hoppe.

8. *E. Höftii* Nyl. (culmo triquetro, angulis scabris, pedunculis tomentoso-hirsutulis. Gub. Kursk.) 9. *E. gracile* Koch. 10. *E. virginicum* L.

*** Lana capillaris, spicæ supradecomposito-cymosæ: 10. *E. comosum* Wall.

Först sedan denna min uppsats var till »Notiserna» inskickad, blef

dus i sin på idéer och observationer så rika afhandling »*Loca parallela*» etc. p. 295 den öfvertygelsen, att de trenne arterna till följe af lokalens inflytande öfvergå i hvarandra; men detta påstående måste otvifvelaktigt allvarligen bestridas, så länge inga mellanformer ännu voro kända (för andra än möjligen för *Læstadius*), hvilka till ett helt förenade de trenne, med bestämda karakterer begränsande och från hvarandra temligen aflägsnade arterna.

Från mina vandringar i Lappland har jag hemfört åtskilliga former af detta slägte, åt hvilkas utredande jag ej lemnade någon synnerlig uppmärksamhet förr än jag, vid iordningläggandet af Wetenskaps-Akademiens botaniska Musei talrika samlingar af svenska dubletter, blef uppmärksam på åtskilliga medelbildningar emellan de i det nordliga Sverige förekommande *Eriophora vaginata*. Sedan Hr *F. J. Björnström* under sitt besök i Piteå Lappmark sist förflutna år iakttagit och i sin afhandling öfver denna nejd p. 35 beskrifvit en form, hvilken ej obetydligt erinrar om *E. russecolum*, på samma gång den helt visst står närmast *E. vaginatum*, har jag trott, att ett sammanfattande af mina iakttagelser öfver de hithörande växterna möjligen skulle kunna föranleda dem, som komma att besöka våra nordliga provinser, att åt denna grupp egna en uppmärksamhet, hvilken vi må hafva att tacka för en säker kännedom om densammas arter.

De former jag haft tillfälle undersöka, och hvilkas urskiljande jag på det uttryckligaste ännu måste kalla blott provisorisk, karakteriseras på följande sätt:

4. *E. vaginatum* L. (sp. 76): culmis dense cæspitosis, gracilibus, superne laxiusculis; stolonibus nullis; spica virginea ovato-oblonga, squamis cuspidatis, latitudine basis duplo longioribus, margine argenteo-scariosis; antheris linearibus, filamenta subæquantibus; spica lanigera rotundato-obovata, lana argenteo-nitente.

jag i tillfälle att taga kännedom om denna monografi. Ehuru det är möjligt, att de af mig framställda arterna äro betecknade af Nyl. i hans varieteter, och att således min uppsats icke innehåller något nytt, torde den dock bidraga att ytterligare rigta uppmärksamheten på detta slägte, hvars arter jag åtminstone ej ännu ser mig i stånd att säkert fastställa.

Linn. Su. n. 50. Wbg. Su. n. 57. Hn. Fr. Nyl. Erioph. Monogr. in Acta Soc. Scient. Fenn. III. 1. p. 11. — Koch Synops. 2. p. 860. Sv. Bot. 426. I. Fl. D. 1502. Reich. 685. And. Cyp. II. f. 31. H. N. III. 68.

Förekommer i mossiga skogskärr genom hela Skandinavien ända till fjellregionen.

Rotstock kort, rakt nedgående, utsändande en mängd vertikala, starka, glatta och ljusa rottågor. *Strån* flera tufflikt tillsammans, vid blomningen ofta blott fingerhöga, sedermera förlängda till en fots längd och deröfver, upprätta, slutligen i toppen något slankigt öfverböjda, vid basen trinda, ofvantill trekantiga, glatta, nedtill tätt beklädda af bladörande slidor, högre upp omgifna af 2—3 strutlika slidor, hvaraf den nedersta stundom öfvergår till ett blad, den öfversta alltid saknar ett sådant. *Bladknippenas slidor*, i kanterna fria, upplösas till en del i nätfibrer; de sträet omgifvande hafva kanterna sammanvuxna, äro upptill uppblåsta, blekgröna, nätådriga, genomdragna af nerver, i spetsen oftast svartaktigt gråa. *Blad* talrika, trådlika, styfva, spetsiga och trekantiga, slutligen dubbelt kortare än sträet (de beskrivas nästan alltid såsom i spetsens kanter sträfva, hvilket dock ej måste alltid inträffa). *Ax* elliptiskt-äggrundt, 4—5 lin. långt, mångblommigt. *Fjäll* i jemn proportion smärre, triangulärt-äggrunda, dubbelt längre än basens bredd, jemnt tillspetsade, hinnlika, mörkt beiggrå, mot kanterna silfverhvitnande. *Ståndarknappar* jemnbreda med tillspetsade ändar, ungefär lika långa som de hårfina strängarne. *Märken* 3. *Borst* många, slutligen bildande en äggrund eller omvänt äggrund ull. *Frukten* omvänt äggrund, upptill bredare än hos någon af de följande arterna, trekantig, platt-convex, uddig af det kvar sittande stiftet.

2. *E. Callitrix* (Cham. in C. A. Meyer Cyp. Novæ. VII. t. 2): culmis cæspitosis, teretiusculis, stolonibus nullis aut brevissimis; spica virginea subgloboso-ovata, squamis obtusiusculis, latitudine basis triplo longioribus, totis plumbeo-infuscatis, opacis; antheris filamentis sexies brevioribus (?); spica lanigera obovata, basi attenuata, lana rufescente.

E. Callitrix Nyl. Erioph. Monog. I. c. p. 13.

E. vaginatum L. subsp. *opacum* Björnström; Grunddragen af Piteå Lappmarks växtfysiognomi, p. 35.

Tagen af Björnström på ett leigt, gräsbeklädt ställe i

den subalpina regionen mellan fjället Walloive och Laiselven i Piteå Lappmark. I Prof. Fries' herbarium finnes ett exempl. från Tännforsen, och ett från Fort Entrepise i Nord-Amerika.

Rotstock afkortad, ned-ändande mindre starka rottägor. På ett exemplar, som jag sett, funnos 2:ne mycket korta, intill stråets bas tryckta, upprätta, bladbarande *skott*. *Sträen* oftast få tillsammans, tuffika, slutligen knappast fotlånga, i toppen något böjda, vid basen plattadt trinda, strimmiga, upptill trubbkantiga; nedtill beklädda af talrika bladbarande slidor, högre upp af tvenne strutlika slidor, hvaraf den öfversta ej uppbär något blad. *Bladknippeslidor* i kanterna fria, upplösas sparsamt i fibrer; stråets äro i spetsarne uppsvällda och nätådriga samt mörkt hinnkantade. *Blad* trådlika, upptill plattade och glatta, nedtill trubbkantiga. *Ax* nästan klotrundt-äggförmigt, 3 lin. långt. *Fjäll* i någorlunda jemn proportion smärre, utdraget triangulära, 3 gånger längre än basens bredd, helt och hållet gråsvarta, föga spetsiga, det nedersta större, trubbigt, omslidande stråets topp, genomdraget af 3—5 ljusare nerver. »*Ståndarknappar* aflångt jemnbreda, sex gånger längre än strängarne.» *Ullen* vid basen afsmalnande, något dragande i rödt.

Det synes intet tvifvel underkastadt, att denna form för-tjenar anses som egen art; såväl det egendomliga utseendet af det slankiga strået, vid hvars bas finnas antydningar till stolonier, som den sparsamma rödaktiga ullen tyda på en förvandtskap med *E. russeolum*, medan växtens tuffvighet och hela habitus mera närma den till *E. vaginatum*. Ståndarknapparnes längd har jag ej kunnat undersöka, då de af mig sedda exemplaren voro redan för mycket mogna. I alla hänseenden tyckas de för densamma uppgifna karaktererna distinctiva, och upptäckten af denna art fyller ovedersägligen den lucka, som förr förefanns mellan *E. vaginatum* och de andra fjällformerna af detta slägte.

Vid genomläsandet af den af Nylander meddelade diagnos och beskrifning på denna art *) synes det alldeles påtagligt, att den der menade »ad sinum S:ti Laurentii freti Beringii et in Americæ borealis plagis arcticis» är den samma, som den

*) Meyers har jag ej haft tillfälle att se.

Skandinaviska formen. Hvarenda der framställd karakter passas fullständigt på vår, hvartill kommer, att ett exemplar från Nord-Amerika ytterligare bestyrker identiteten. Visserligen sägas bladen vara upptill »*tenuissine serrulata*» — men detta är en karakter, som vanligen uppgifves för *E. vaginatum* och ej alltid inträffar på densamma.

3. *E. medium*: culmis subsolitariis, stolonibus brevis e-mittentibus; spica virginea oblongo-obovata, squamis subulato-cuspidatis, latitudine basis sexies longioribus, totis opacis; antheris oblongis, filamentis quadruplo brevioribus; spica lanigera obovato-hemisphærica; lana pallide rufescente.

Förekommer i vattenfyllda gropar och mera fuktiga kärr i Lappland. Tagen af mig nära Quickjock i Luleå Lappmark.

Det är om denna, som jag är mest tvehågsen, huruvida den i arträtt förtjenar ställas bredvid de andra eller ej, och jag har särskildt uppfört den, på det den måtte mera draga uppmärksamheten på sig. I anseende till det högre, smalare strået, som ej sällan vid basen synes sakna bladskott, det något utdragna axet, hvars fjäll äro temligen proportionerligt afsmalnande och hvars ull vid mognaden har en bredt qvastlik form, synes den hafva något gemensamt med *E. vaginatum*. Närmast står den dock onekligen intill följande art (hvilken både Fries och Hartman uppgifva variera med rökaktig ull), hvaraf den kanske rättast torde anses vara en afart. Den skiljes dock genom sina mycket högre och slankiga strån, genom i allmänhet bredare och plattare blad, genom de inre axfjällen, som äro mera spetsiga, längre och alldeles sakna hinnkant, samt slutligen genom den rökaktiga ullen, som bildar ett mera utdraget, uppåt vidgadt ax. Om *E. Callitrix* är att anse som en mellanlänk mellan *E. vaginatum* och de öfriga fjellarterna, närmast åt *E. vaginatum*, så är detsamma ock i viss mån fallet med denna form, blott att den möter från *E. capitati* sida.

E. Chamissonis C. A. M., innefattar, såsom redan Nylander visat, 2:ne former, hvaraf den ena hörer till *E. capitatum*, den andra till *E. vaginatum*. Att den förra (C. A. Mey. Cyp. Nov. VIII t. 3), är synonym till *E. medium*, synes ganska troligt; dock har jag ej velat begagna Meyers benämning, såsom orsak till confusion, utan heldre valt en mera betecknande. Hvad beträffar den andra formen af *E. Chamis-*

sonis (C. A. M. in Ledeb. Fl. alt. I. p. 70. = *E. humile* Turcz. in Hb. Ac. Petr.), så är den, såsom jag haft tillfälle öfvertyga mig i Prof. Fries' herbarium, blott en form af *E. vaginatum*, som från kärren kommit upp på fjellarnas hårdare mark och der blifvit mera hopkrympt.

(Forts.)

2. Anmärkningar rörande några Svenska arter af släktet *Sparganium*. Af UTGIFVAREN.

Få växtsläkten hafva på sednare tider inom Skandinavien ådragit sig en så allmän och välförtjent uppmärksamhet som *Sparganium*, och den strid, hvartill detsamma gifvit anledning, tyckes nu vara utkömpad. Resultaterna, som vunnits, äro ej obetydliga, ty våra Svenska arters antal har blifvit förökadt från 3 till 8, bland hvilka ej mindre än 4 arter blifvit såsom nya beskrifna eller framdragna ur glömskan. I sak tyckes äfven numera föga återstå att göra; endast några smärre tvistepunkter — hufvudsakligen rörande benämningar och synonymer — äro ännu ej fullt afgjorda, och det må därför tillåtas mig att här till besvarande upptaga dessa.

Den viktigaste frågan i detta afseende är utan tvifvel den: hvilken är Linnés *Sp. natans*? Ej mindre än fyra olika svar hafva härpå blifvit afgifna och, märkligt nog, alla med något — åtminstone skenbart — stöd i Linnés egna skrifter. Dessa åsigtar äro följande, 1) att den ursprungliga *Sp. natans* L. är samma art, som i Fries' S. Veg. Sc. II. p. 559 under detta namn framställes eller *Sp. Friesii* Beurl. (enl. Fries); 2) att den är *Sp. boreale* Læst. eller *Sp. affine* Schnitzl., hvilket sednare namn såsom äldre bör föredragas (enl. Læst.); 3) att med detta namn åsyftades *Sp. minimum* Fr. (enl. största mängden af utl. förf.), samt 4) att Linnés *Sp. natans* var en kollektiv art, innefattande flytande former af nästan alla arter t. ex. af *Sp. ramosum*, *simplex* och *minimum*. Vi vilja icke här ingå i någon vederläggning af det oriktiga i att anse *Sp. natans* L. (sec. Fr.) för en flytande form af *Sp. ramosum* och *Sp. affine* af *Sp. simplex*, då detta redan är gjordt af Doctor Ångström och då Linnés tydliga vittnesbörd, hvad de förra beträffar, finnes att tillgå, samt då slutligen denna åsigt äfven af sin förste framställare tyckes hafva blifvit öfvergifven;

den fjerde åsigten om *Sp. natans* L. är emellertid i och med detsamma vederlagd. Deremot skola vi i det följande söka visa, hufvudsakligen med Linnés egna ord, att endast den första af ofvan anförda åsigter rörande *Sp. natans* kan vara den rätta.

Före Linnés tid kände man utom *Sp. ramosum* och *simplex* endast *Sp. minimum* Fr. (*Sp. non ramosum minus* Dill.), och då derföre Linné i sin hembygd Småland såg allmogens der vanliga »Flotagräs», fann han genast, att det var en ny art, och såsom sådan beskref han det äfven ypperligt i sin Fl. Lapon. p. 274—73. I Lappland förekommer dock ej (åtminstone efter hvad man vet) denna art, men väl en annan *Sp. foliis natantibus* (*Sp. affine* Schnitzl.), och denna hänförde Linné — troligen utan närmare undersökning — till sin *Sp. natans*. *Sp. minimum* deremot, som då var för honom okänd, förde han såsom synonym till sin *Sp. erectum*, men då han sedermera fann sitt misstag, upptog han den för dess *folia plana* (ej *triquetra*) i Sp. Plant. och Fl. Su. såsom en förkrympt form af *Sp. natans*, ehuru han sjelf förklarar: »facie admodum distincta a *natante*» och »qui velit eas distinguere, per me faciat.» Här af inses lätt, att Linnés verkliga *Sp. natans* omöjligen kan vara *Sp. minimum*, och att den ej heller kan vara *Sp. affine* bevisas af den tydliga och utförliga beskrifningen i Flora Lapponica:

»*Caulis simplex, teres, communiter humanam superans altitudinem, crassitie pennæ minoris.*

Folia alterna, per spithamam ab invicem remota, caule sesquolongiora, tamquam striæ vel fibræ parallelæ nantantia, linearia, fere obtusa, viridia, nitida, superne parum convexa, latitudine duarum linearum.

Caulem terminat pedunculus spithamæus, extra aquam prominens, ad apicem gerens florum capitula decem vel duodecim masculina, inferius tria vel quatuor feminina magis a se invicem remota, quorum infimum petiolo brevi insidet et sæpe ex ala folii emergit.»

Ännu återstår dock den invändningen, att *Sp. natans* är beskrifven i Fl. Lapponica, men att i Lappland ingen *Sp. natans*, endast *Sp. affine* finnes. Emellertid säger Linné sjelf, att han beskrifvit den *Småländska*, ej den Lappska växten: »*Planta, quam intellectam volo, dubia mihi movit*

multa, nec eandem bene examinatum ab ullo inveni. Memini, me puerum, hanc sæpius considerasse in amoenissimo isto natali loco et Floræ ipsius sede, tot raris (apud exteros) plantis ornato; ibi ad ripam lacus Moeklen excipiebant se plantæ sequenti ordine: *Fagetum*, . . . *Sparganium* (hoc). . .» Härefter beskriver han densamma och anför åtskilliga barn-domsminnen, som voro med denna växt förknippade; först på slutet gör han den anmärkningen, att han sett densamma i Kalixelf. I Linnés herbarium ligger dessutom enl. Mag. C. Hartmans intyg ett exemplar af denna art, vid hvilket Linné sjelf tecknat »345*» (dess nummer och signatur i Fl. Lapp) och hvartill Smith sedan fogat den anmärkningen: »specimen described in Flo. Lapp.» Och mot dessa sammanstående vitsord kan väl ingen vilja förneka, att ej Linné och Fries med *Sp. natans* afsett en och samma växt.

Den med *Sp. natans* L. närmast beslägtade arten är o-nekligen *Sp. affine*, hvarföre jag äfven i Bot. Not. 1852 *Nr*. 6 *) anförde den blott såsom varietet af densamma. Den tyckes dock utgöra en väl skild art, lätt igenkänd genom lägre växt, färre hanax, enkel blomställning och smalare frukter. Såsom ett kuriosum må anföras, att enligt exemplar i Berlins Bot. Museum, hvilka jag varit i tillfälle att granska, är dess mest flytande, sterila, genom häftig ström under vattnet sänkta form den i Dolls Rheinische Flora p. 40 omnämnda »*Isoëtes lacustris* mit fast 3' langen Blättern etc.» — *Sp. natans* α. Hn. Skand. Fl. ed. 5 p. 255, hvilken af Herr Rådman Beur-ling anføres såsom synonym till *Sp. minimum*, måste enligt såväl beskrifning som synonymier och den citerade figuren höra till *Sp. affine*.

Det har blifvit anmärkt, att namnet *Sp. fluitans* är mindre lämpligt, och nekas kan väl ej, att *glomeratum* är vida mera betecknande för denna utmärkta art. Emellertid måste namnet *Sp. fluitans* bibehållas, så vida man något skall fästa sig vid prioriteten, ty denna benämning förskrifver sig från 1830, då deremot namnet *glomeratum* först under de sednaste åren blifvit känt af Skandinaviens botanister. För öfrigt kan benämningen *fluitans* ganska väl försvaras, ty

*) På den der lemnade figuren tillhör I. A. *Sp. natans* och I. B. och C. *Sp. affine*.

denna art är den enda af alla *Spargania foliis triquetris* (= Svenska allmogens: Treeggan, Träggjan), af hvilken man med säkerhet känner någon *forma fluitans*, hvarförutan dess hufvudsakliga förekomst i rinnande vatten, då *Sp. ramosum* och *simplex* företädesvis trifvas i stillastående, ej torde böra lemnas utan allt afseende.

Hvad *Sp. hyperboreum* eller rättare *Sp. submuticum* (Hn.) beträffar, så är densamma i Fr. Bot. Utfl. I. ed. 2 p. 274 anfordrad under namn af *Sp. angustifolium* Michx. Ehuru det väl är möjligt, att så är förhållandet, är dock detta väl ej ännu fullt afgjort, och kan endast afgöras genom granskning af original-exemplar. Michauxs korta beskrifning lemnar härutinnan föga upplysning; växestället »in amnibus» är deremot föga passande. Naturligtvis har denna art intet att göra med den Ny-Holländska *Sp. angustifolium* R. Br., som af Sprengel blifvit hopblandad med Michauxs art.

Slutligen vilja vi uppmana Sveriges botanister att under sommaren noga undersöka dessa växter, isynnerhet för att få deras geografiska utbredning inom fäderneslandet utredd. Särskildt gäller detta om *Sp. natans*, hvars nordliga gräns ej vore utan intresse att känna, *Sp. fluitans* och den utmärkta *Sp. oligocarpon* Ångstr., hvilken ej torde vara sällsynt i de infer- och sub-alpina trakterna samt äfven sträcka sig nedåt medlersta Sverige. De vackra exemplar, som Mag. Larsson och Cand. Kindberg af densamma tagit i Wermland, tyckas bevisa detta och äfven från Helsingland (Hemstanäs) tror jag mig hafva sett densamma, samlad af Herr J. A. Wiström, fastän exemplaren voro för unga, för att med full säkerhet kunna bestämmas. — Dessutom torde *Sp. minimi* former förtjena noga granskas, ty jag tror mig hafva funnit, att under detta namn för närvarande innefattas tvenne skilda arter.

Litteratur-öfversigt.

Flore de France ou description des plantes qui croissent naturellement en France et en Corse, par M. GRENIER et M. GODRON. Tome Troisième. Paris 1855, 1856.

(Forts. och slut).

Från släktet *Scilla* skiljes ej blott *S. maritima* (*Urginea* Steinh.), utan äfven *S. bifolia* bildar ett nytt släkte, *Adeno-*

scilla, hvaremot *Botryanthus* Kunth. rättvisligen bibehålles under *Muscari*. Att *Platanthera*, *Gymnadenia* och *Coeloglossum* återförenas med *Orchis* lärer svärligen gillas af dem, som sett de arrika och utmärkta serierna af de förra från Nord-Amerika, af det sednare från Ostindien; att *Anacamptis* förenas med *Aceras* är åtminstone en örfil mot slägtnamnet. Från allmän systematisk synpunkt sedda, måste alltid dessa släkten blifva vida utmärktare än de talrika släkten med en enda art, som bildats af *Aira* och *Airopsis*. För bestämmandet af gräsen fästa författarne synnerligast uppmärksamhet på formen af *caryopsis* (som ock skett i *Nov. Mant. III*) såsom en högst viktig, men hittills obegagnad karakter. Gruppen *Avenaceæ* fördelas här i trenne: *Airopsideæ*, *Avenaceæ* och *Trisetaceæ*; Linnés *Aira* i sin sanna och primitiva mening benämnes här *Deschampsia*, ehuru hvarenda art, som Linné upptog i sin *Flora Lapponica*, hvarest släktet först bestämdes, hör hit, och ingen af de nyares *Airæ* var honom då känd; af Koch och flera äldre hänfördes de till *Avenæ*. Dertill kommer namnets etymologi af *αιρω*, *extollo*, hvilket är lika passande för de högväxta arterna i våra bergs- och fjällfrakter, som olämpligt för pysslingarna från S. Europas hafsstränder. Så kallas äfven de mest äkta *Bromi* och som typ för detta släkte från äldsta tider ansedda arterna efter Parlatore för *Serrafalcus*, och namnet *Bromus* öfverföres till arter, af äldre Förf. räknade till *Festuca* (*Schedonori* PB. ex. em. Gaud.). *Vulpia* skiljes från *Festuca* (de talrika arterna äro utmärkt väl framställda), men *Aegilops* förenas med *Triticum*, emedan de sins emellan bilda hybrider.

Att närmare redogöra för mera enskilda förändringar i nomenklatur och artbestämning, utan att uppgifva och granska grunderna för desamma, anse vi mindre lämpligt, då de, hvilka dessa kunna gagna, visst icke underlåta tillegna sig detta klassiska arbete; för andra skulle det mera skada, emedan det afleder uppmärksamheten från det mera väsentliga. I frågan om artbestämning tillhöra författarne centern och förbigå derföre en mängd arter af Jordan och andre, tillhörande yttersta venstern. Yttersta högern har efter *G. F. W. Meyers* död knappt någon representant, fast jag är nu vid den ålder, då man helst öfvergår dertill. Ty *Walker-Arnott* (Engl. Flora) synes föga sysselsatt sig med de Europeiska växternas undersökning, utan mer med de exotiskas; bland dessas bearbetare finnes knappt någon center, utan blott båda ytterligheterna. I nomenklaturen erkänna Förf. prioritetsprincipen, men icke den abstrakta, utan den med förstånd tillämpade, ehuru i enskilda fall åtskilligt kan vara

att anmärka*). Af mera intresse för Svenska Botanister synes oss förtjena anmärkas, att *Atriplex crassifolia*, först urskild som Europeisk i Sverige, förekommer spridd, längs både oceanens och medelhafvets kuster; att vår *Rumex obtusifolius* ej finnes i Frankrike**); att *Rumex domesticus* deremot odlas och i Jura förekommer som förvildad (namnet, som af Prof. Wahlenberg högeligen klandrades, blir derigenom ganska lämpligt); att af *Euphorbia* förekomma ej mindre än 47 väl skilda arter, då egentliga Tyskland har 26, S. Sverige blott 6, medlersta 2 och endast en hinner polcirkeln. Men ännu sydligare tilltager både slägt- och artantalet i ännu större proportion, så att man nästan måste förtvifla om bestämningen af denna synnerligen svåra familj. Vidare, att blott *Ulmus montana* och *campestris* i Frankrike äro egentligen inhemska, men *Ulmus effusa*, som ett mera ostligt träd, förekommer blott "plantè de long des chemins etc.", att släktet *Quercus* har 12 arter, hvilket dock är vida mindre än Italien och Spanien. Släktet *Salix* behandlas i likhet med de hos oss antagna åsigter; öfverensstämmelsen i för båda länderna gemensamma arter är anmärkningsvärd. Af *Allium* upptagas 37 arter; bland dessa äro dock flera endast odlade, andra tvifvelaktiga t. ex. *Allium complanatum*, hvilken visserligen icke är skild från *Allium oleraceum*; deremot saknas *Gagea minima* och *spathacea*. Af *Narcissi* förekomma 20 arter, utom flera hybriditeter, ända till tredje och fjerde led; äfven så bland Orchiderna, hvilka man hittills icke trott böra räknas till *vagæ*. *Sparganium affine* förenas med *natans*, men *Ruppia brachypus* upptages som egen art. Denna, endast från Toulon angifna, är i Sverige redan antydd af Wahlenberg och nu urskild af svenska florans

*) *Betula verrucosa* benämnes *alba* och, ehuru den glatta formen rätteligen antages såsom tufvudart, bibehålles för den namnet *B. pubescens*. Skall namnet *alba* bibehållas för någon, är den *B. pubescens glabra*, ty 1) är den den allmännaste i våra skogar och enda i fjälltrakter förekommande; 2) är det denna, och ej *verrucosa*, som har den hvita barken, hvaraf namnet; 3) finnes i alla Linnés diagnoser intet ord, som häntyder på *B. verrucosa*, utan blott på *B. glutinosa* t. ex. *foliis ovatis serratis*. Men då det säkert blir en stridsfråga, så länge vetenskapen varar, om de äro skilda arter eller icke, är bäst att behålla namnet *B. alba* endast i denna collectiva mening.

***) Författarne benämna *Rumex divaricatus* *Rumex Friesii*, endast på grund deraf att Linné i Spec. Plant. till sin art citerar ett synonym af Tilli, som tillhör *R. pulcher*, men då Linné sjelf öfverflyttar detta synonym från sin art (Mant. II. p. 369) till *pulcher* bevisar ju detta raka motsatsen. För öfrigt är denna art *Munting's* och alla äldre författares *Lapathum folio obtuso*.

skarpsynte forskare, Lindeberg. Bland våra nordiska *Carices* saknas naturligtvis flera, äfven den äkta nordiska *C. caespitosa*, hvilken Linné uppgif er den endast som Svensk (ehuru den nyligen blifvit upptäckt i Baden); likväl förekomma flera ännu mera nordliga såsom *C. Heleonastes*, *C. vitilis* m. fl.; Författarne instämna äfven i Dr Hartmans åsigt, att den Svenska, vanligen för *Carex Schreberi* tagna, är *Carex ligERICA*. Af *Hierochloa* finnes endast *H. borealis*, ej *H. australis*, som är en ostlig, ej sydlig art. Af de i Frankrike förekommande *Calamagrostis*-arterna tillhöra alla vår flora utom *C. tenella*; deremot saknas alla våra nordiska arter, så att släktet har sin center i den kalla zonen. Den länge husvilla *Festuca loliacea* upptagas här, liksom förut i Fl. Scanica, troligen rättast under *Glyceria*. Författarnes och i allmänhet de nyares *Poa sudetica* är otvifvelaktigt till arten skild från vår Svenska (detta hafva vi redan förklaradt i *Nov. Fl. Suec. ed. I.*), men efter Schrader, som citerar Ehrharts *Poa quadripedalis* (exactissime nostra), Wimmer och exemplar från Hänkes växtställe i Sudeterna är just denna den äkta *P. sudetica*, som har en sällsyntare forma contracta, en vanligare laxa, remota. Vår *Melica ciliata* finnes endast i Elsas, ej i egentliga Frankrike, der den ersättes af *Melica nebrodensis*. *Bromus racemosus* skall icke förekomma i Frankrike; deremot uppgifves *Bromus hordeaceus* från Normandie och Bretagne; *Festuca arenaria* Osb. finnes ock på Oceanens kuster, men ehuru till yttre utseendet utmärkt, är den ej skiljbar från *F. rubra*. *Glyceria conferta* finnes spridd längs hela vestra kusten, och är äfven tagen på Tyska Östersjökusten. Till *Agropyrum acutum* anse Förf. *A. laxum* kunna hänföras (hvaruti vi likväl icke instämna) och anse vår Svenska *Agr. acutum* för en ny art. Att den afviker rachi villosa hafva vi redan anmärkt; skulle denna skillnad vara tillräcklig, benämna vi den *Agr. hebestachyum*. Bland *Filices* förekommer intet synnerligen anmärkningsvärdt, utom saknaden af *Woodsia ilvensis* och förekomsten af icke mindre än 5 arter af *Isoetes*, hvaraf blott en är aquatica (*I. lacustris*), 2 palustres och 2 terrestres. Dessa blefvo först nyligen upptäckta i Algeriet, men straxt derefter på Corsika och i S. Frankrike.

E. Fries.

2. Lichenes Sueciæ Exsiccati. Editio altera, fasciculus I. Curante CHR. STENHAMMAR. 4:o. 1856.

Inom ingen afdelning af växtriket äro exsiccatsamlingar så nödvändiga, som bland Läfvarna, emedan svårigheten att med ord uttrycka arternas olikheter är större än inom någon

annan växtrikets afdelning. Detta är ett factum, som redan länge varit erkänt och isynnerhet uti våra dagar, då genom mikroskopets användande vid arternas bestämmande det blifvit nödvändigt att genom säkra, för botanisterna tillgängliga typexemplar fixera de gamla arterna och derigenom erhålla en fast grund, på hvilken de nyare undersökningarne kunde stödja sig. Derföre utgifvas äfven för närvarande exsiccater af Englands, Frankrikes, Tysklands, Schweiz' och Italiens lafvar och dessutom Rabenhorsts *Lichenes Europæi*. Behovvet af dylika från Sverige, hvars arter genom Linnés, Acharii, Swartz's, Wahlenbergs, Fries' och Stenhammars arbeten äro af högsta vigt för den äldre synonymikens utredande, har äfven gjort sig gällande, då det numera är nästan omöjligt att erhålla några exemplar af den förra upplagan af *Lich. Suec. exsicc.* För att afhjelpa denna brist har Doctor Chr. Stenhammar, hvars ifver och intresse för naturvetenskaperna årens mängd ej förmått minska, börjat utgifvandet af denna nya upplaga, fastän ordnad efter en annan, ändamålsenligare plan.

En närmare redogörelse för denna första fascikels innehåll torde ej vara af nöden, då redan i Bot. Not. N:o 5—6 för 1856 en innehållsförteckning finnes införd. Vi kunna dock ej underlåta att nämna, att derigenom, att under samma Nr gifvas hela serier af olika former af hvarje art, innehållet är ännu rikare än vid genomläsandet af innehållsförteckningen synes. Så t. ex. finnes under N:o 5 både hufvudformen och var. *papyracea* af *Nephroma resupinatum*, under N:o 20 *Umbilicariæ polyphyllæ* alla former (hufvudformen *thallo membranaceo*, var b. *thallo coriaceo* och **deusta thallo flacido*), under N:o 26 *Umbilicaria hirsuta* i tvenne former och dessutom **murina*, under N:o 30 trenne olika former (eller efter nyares åsigter arter) af *Endocarpon pusillum* Fr. Lich. Eur., hvarförutom af flera Nr under skilda bokstäfver lemnas exemplar från olika trakter af Skandinavien.

I Kongl. Wetenskaps-Akademiens Förhandl. 1856 N:o 6 & 7 har Dr Stenhammar lemnat en kort framställning af de grunder, efter hvilka denna fascikel blifvit beredd, äfvensom anmärkningar rörande några af de här förekommande arterna, och få vi till densamma hänvisa. Tilläggas må blott, såsom ett ytterligare stöd för den der uttalade åsigten, att N:o 16 *Biatora fulgens* och dess form **bracteata* af Massalongo och Körber naturvidrigt blifvit ej blott skilda såsom arter utan till och med placerade i olika släkten, att den förnämsta karakteren utom thallus (hvars förmåga att variera är satt utom allt tvifvel) nemligen sporernas olikhet ej torde vara tillförlitlig. Jag har nemligen icke hos formen *bracteata* kunnat finna några *sporæ mediocres* (= 0,015—18 m. m. långa

och 0,006—9 m. m. breda), *dyblastæ*, liknande dem hos *Parmelia parietina*, utan liksom hos hufvudformen voro de *parvulæ* (de jag sett voro 0,008—12 m. m. långa och 0,0030—45 m. m. breda), *monoblastæ*. Måhända afse dock Körber och Massalongo en annan växt.

Slutligen bör jag ej underlåta att nämna, att af alla hittills utkomna exsiccaterverk *intet*, icke ens von Zwackhs i detta afseende rättvist prisade, kan mäta sig med detta i anseende till skönheten, fullständigheten och rikedomens af de meddelade exemplaren samt att äfven den yttre utstyrelsen är sådan, att det öfverträffar alla med undantag af Tuckermans *Lichenes Americae Septentrionalis*. — Vi kunna därför ej annat än glädjas öfver, att ett sådant verk här i Sverige blifvit utgifvet, och hoppas äfven, att besvärigheterna vid exsiccaterverks utgifvande ej måtte afskräcka den vördade veteranen bland Skandinavians Botanister till detta arbetes fullföljande.

Th. Fr.

Strödda Underrättelser.

Spridda växtgeografiska bidrag till Skandinavians Flora.

Utom de Herrar, hvilkas initialer af föregående Nr: r äro bekanta, hafva Herrar *V. Holm* och *E. A. Selberg* meddelat följande uppgifter:

Hieracium pratense Tausch. ÖG. Krokeks S:n vid Larum, teml. ymnig samt särdeles stor och vacker; äfven vid Marmorbruket är ett och annat exempl. funnet. *E. Lennmalm*.

Echium vulgare L. Jemtl. Refsund och Sundsjö. *E. A. S.*
Ranunculus lapponicus L. N. Ångerml. Själevads S:n, ej långt från prestgården. *O. H.*; Jemtl. Offerdal: *C. U. N. Fjellström*; Ströms S:n vid Klöfvan *E. A. S.*

— *aconitifolius* L. Jemtl. Fölinge S:n. *F. Behm*.

Elatine triandra Schkhr. N. Ångerml. Själevads S:n, Vestansjö by. *V. H.*

Saxifraga Hirculus L. Jemtl. Ragunda och Hammerdal. *E. A. S.*

Lathyrus maritimus (L.) F. Ångerml. Själevads S:n. *V. H.*
Ulmus montana Sm. Jemtl. Fölinge Lappmark vid Carlberget och Fogelberget i Frostvikens S:n. *E. A. S.*

Salix hastata L. Ångerml. Själevads S:n. *V. H.*

— *myrtilloides* L. Ångerml. Björna S:n. *V. H.*

Myrica Gale L. Jemtl. mycket allmän i Hammerdal och Ragunda, eljest sällsynt. *E. A. S.*

Epipogium aphyllum Sw. Jemtl. Näskotts S:n vid Waplan:
G. W. Forsell; Stugu S:n vid Stranäset: E. Holmberg
(enligt E. A. S.)

Malaxis monophyllos Sw. Jemtl. Rödö S:n. E. A. S.

Toffeldia borealis Wahlenb. Ångerm. Nätra S:n nära Näske
fäbodan C. J. T.; Arnäs vid Landsjö. O. H.

Sagittaria sagittifolia L. Jemtl. Håsjö S:n. E. A. S.

Juncus effusus L. var. *subuliflorus* Drej. Blek. Saltö. J. A.

Potamogeton prælongus Wulf. Hedemora i Wiggssjön; ny för
provinsen. J. A. W.

Carex tenella Schkhr. Ångerm. Själevad vid Mycklinge. O. H.

— *scirpoidea* Mich., hvilken sommaren 1854 hemfördes
från Salten i Norge, är tagen i *regio alpina* på den
sidan af Soelvaagtind, som ligger mot Junkersdalen (ej
på Baadfjeldet). F. U.

Schedonorus asper (Murr.) Norrtelje, Sessö. A. Fl.

— Enligt uppgift af Herr Candid. N. C. Kindberg förekommer den
af Mag. R. Hartman i årets Bot. Notiser *N* 2 beskrifna *Utricularia*
ochroleuca äfven vid Carlstad, der den varit misstagen för *U. neglecta*.
Deremot är all den såsom *U. vulgaris* vid nämnda stad (och troligen
i hela Venerstrakten) ansedda arten den verkliga *U. neglecta*.

— Då från flera håll förfrågningar blifvit gjorda, huruvida ej *Bota-*
niska Reseföreningen äfven innevarande år skulle utsända någon person
för att undersöka någon mindre känd trakt af fäderneslandet, får Ut-
gifvaren härmed anhålla, att alla de, som önska deltaga i denna före-
ning, ville före den 15 Maj till honom insända sina bidrag, hvilka äro
lika stora som under föregående år, nemligen 10 R:dr Rkmsmt för hvarje
lott. De, som lemna större bidrag, erhålla naturligtvis en proportions-
vis större utdelning af de insamlade växterna. — Den del af Sverige,
till hvilken enligt fleras uttryckta önskan årets resa borde företagas,
är Skåne, och då dess norra, mot Småland gränsande del är föga
känd, torde det vara största skäl att göra denna trakt till hufvudföre-
mål för resan, hvarjemte, under excursioner nedåt de sydligare, mera
kända orterna, dessas varieteter äfven kunde erhållas. Herr N. J. Scheutz
har förklaradt sig villig att företaga denna resa.

Annons.

På undertecknads Exsiccata-samling, *Bryaceæ Scandinaviæ*, emot-
tages fortfarande requisition, och önskas helst, att blifvande requirenter
torde före medlet af Maj månad derom underrätta, alldenstund de öf-
verblifvande Exemplaren af upplagan på sommaren försändas utomlands,
hvarefter knappt några ytterligare exemplar kunna beredas. Om de 2
första Fascis innehåll och pris är redogjordt i Bot. Notis. 1856 *N* 5 & 6.

Gesle i Mars 1857.

Rob. Hartman.